

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Brevis Et Vtilis Commentarivs In Priorem Epistolam Pauli
ad Corinthios, & in aliquot capita secundæ**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1561

VD16 M 2618

Sed non in pluribus eorum beneplacitum erat Deo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36296

I. EPISTOLA AD

dedisse potum, non modo corporibus, flu-
entem ex rupe, sed etiam mentibus spiri-
tualem, scilicet Spiritum sanctum. Expres-
sē enim inquit, petram unā euntem fuisse
Christum. Hoc testimonium necesse est
meminisse, ut sciamus semper Ecclesie in-
terfuisse, interesse, & interfuturum esse fi-
lium Dei, Sicut ipse dicit: Pater meus
usq; modo operatur, & ego operor.
Item, Maneo uobiscum usque ad
consummationem seculi. Nominat
autem eū petram, alludens ad iuga mon-
tium, ad quæ iter fecerunt, ex quibus flu-
men aquæ erupit, ipso Messia fundente eos
fontes, qui aderat. Est autem Christus ru-
pes fundens fontes, quibus redditur no-
bis uita æterna.

ἀλλὰ οὐκ ἐν τοῖς πλείοσι αὐτῶ ἐν-
δόκησε ὁ θεός.

*Sed non in pluribus eorum be-
neplacitum erat Deo.*

CUM antea dixisset receptos esse om-
nes, scilicet credentes, cum illa ingen-
tia miracula exhibita essent, quibus Deus
testificatus fuerat uere hunc populum Ec-
clesiam

desiam suam esse: Nunc addit alteram sententiam de lapsis, multos scilicet lapsos non placuisse Deo, scilicet propter delicta, quæ postea secuta sunt, ut deinceps Paulus delicta quædam recitat.

At Phrasis simpliciter intelligatur: Multi displicuerunt Deo, scilicet propter lapsus. Nam $\epsilon\upsilon\delta\omicron\kappa\epsilon\tilde{\iota}\rho$ est bene affici erga aliquem, seu delectari aliquo, ut $\epsilon\upsilon\delta\omicron\kappa\eta\sigma\epsilon\ \tau\omega\ \xi\epsilon\tilde{\iota}\nu\omega$, bene afficiebatur erga hospitem. Sic & illud accipiatur: Hic est Filius meus dilectus, quo delector. Affirmat enim pater, se & amare filium, & lætari hoc filio, quæ cum cogitamus, abijciuntur Stoicæ imaginationes de Deo, & statuamus, ut in hominibus sunt $\sigma\omicron\phi\gamma\alpha$ erga natos & parentes, ita uerè esse in patre æterno & filio amorem, lætitiã, etiam si nescimus, quomodo hæc in diuina natura flagrent. Esse tamen non dubium est, & $\sigma\omicron\phi\gamma\alpha$ in nobis sunt uestigia diuini amoris erga filium, nobis insita, ut aliquo modo commonefaciant nos de Deo, qualis sit, & quomodo erga filium & erga suas creaturas affectus sit.

Hæc de uocabulo $\epsilon\upsilon\delta\omicron\kappa\epsilon\tilde{\iota}\rho$ obseruanda sunt,

F 4

da sunt,

I. EPISTOLA AD

da sunt, de quo uariæ interpretationes ab alijs traduntur.

In recitatione delictorum exempla populi Israel & pœnas proponit, ut significet, similia peccata subinde uagari in Ecclesia, & sequi pœnas similes.

Etsi autem uniuersaliter in uno delicto multa insunt, seu uni multa copulata sunt: Tamen genera discernuntur, quia dissimiles occasiones sunt, quæ miscent alias alia facta cæteris peccatis, quæ alioqui concurrunt.

In omnibus delictis populi in deserto sunt horrenda ingratitude, diffidentia, impatientia seu fremitus aduersus Deum. Sed alias accedunt alij lapsus. Et hic nominantur ordinè hæc genera:

- I. Intemperantia.
- II. Idolorum cultus.
- III. Scortatio.
- III. Tentare Deum.
- V. Et murmuratio.

Intuetur autem Paulus historias populi Israel, ut dixi, quia simul nos de peccatis commonefacit.

De Intemperantia extat historia apud Moysen in Numeris capite 11. Vbi populus

lus fastidiens iam Manna adperit carnes,
 Nec esus carniū taxatur, sed fastidium
 præsentis doni. Et concurrunt multa pec-
 cata ut dixi: Ingratitudo populī, qui
 cum à Deo tantis miraculis eductus esset
 ex Aegypto, & sciret iam se in terram pro-
 missam patribus duci, ubi pulcherrimam
 politiā tanquam sedem Ecclesiæ certam
 Deus conditurus erat: Nunc nec Deum
 nec miracula recordantur, sed tædio itine-
 rum fracti irascuntur Moyse, queruntur se
 humano consilio, & ipsius Tyrannide ex
 Aegypto eductos esse. Sunt & inobedi-
 entes, ut ostendit impatientia, quia medi-
 ocrem laborem itinerum recusant ferre.
 Cumq; mediocris copia sit uictus, nec la-
 borent fame, fruuntur enim Manna, non
 contenti sunt hoc dono Dei, sed appetunt
 delicias.

Hanc intemperantiam, cum quidem
 & alia peccata accedunt, punit Deus. Et
 similia peccata subinde in Ecclesia acci-
 dunt, ut nunc, quia difficultates in re fa-
 miliari, & potentum aduersus nos odia &
 contemptum experimur propter profes-
 sionem Euangelij, multi appetunt suaue
 illud ocium & splendorem, quem habu-
 erunt

F 5 erunt

I. EPISTOLA AD

erunt ante emendationem doctrinæ. Imò aliqui abutuntur Euangelio ad augendam intemperantiam, & auaritiam, & ad ostentationem, & splendoris amplificationem. Secutæ sunt igitur pœnæ, bella & aliæ calamitates.

Secundo nominatur adoratio Idolorum. Et uerba sumuntur ex Moyse cap. 32. Exodi, ubi populus ociosus & securus iubet fabricari Idolum. Nec dubium est populum Israel imitatione Aegyptiorum fabricasse uitulum, quia Aegyptij coluerunt APIN specie tauri, propter agriculturam. Et sæpè homines ad usitata Idola relabuntur. Præcipuè uero hic consideretur, quanta sit hominum miseria, quod post tanta miracula populus tamen recipit Idoli cultum, quem sciebat à Deo damnatum esse, & quod Aaron assentitur.

Causam uerò narrat: Sedit populus manducare & bibere, & surrexit ludere. Id est, in luxu & in ocio homines frigidius inuocant Deum, & maiore audacia fingunt opiniones de Deo, ut sæpè accidit in Ecclesia. Samosatenus, Arius & similes, cum in magna securitate uiuerent, nouas opiniones petulanter excogita-

cogitarunt. Et his proximis annis multi furores opinionum extiterunt. Et illi ipsi, qui antea uehementissimè uociferati sunt contra Ceremonias, nunc resitunt Misiam, in qua sciunt manifestum Idolum esse.

Tertio de Scortatione intuetur Paulus historiam in Numeris cap. 25.

Quarto nominat peccatum: Tentare Christum, cuius exemplum est in historia in Numeris cap. 21. Vbi fit mentio serpentum, & Exodi 17. Vfus est Moyse his uerbis: Cur tentatis Dominum.

Et si autem hoc peccatum, tentare Deum, ualdè atrox est, & sæpè accidit, tamen quia obscurius est, declarationem addeamus ex collatione hoc modo.

Differunt Murmuratio & tentare Deum. Murmuratio enim est impatientiæ, quæ est inobediencia irascens Deo in ærumnis aut pœnis. Hanc inobediencia intelligimus utcunq; quia sæpè & in sanctis existunt tales fremitus & indignationes, ut in Iob, Ieremia & alijs.

Sed tentare Deum addit aliud peccatum maius. Non tantum est irasci Deo, sed etiam insuper addere uel negationem, uel

I. EPISTOLA AD

uel correctionem, fiducia propriæ sapientia, ut in Exodo addunt negationem: Est ne Dominus inter nos an non? Vbi contradicunt manifestis miraculis quasi decepti sint, Et tota hæc eductio, plena mirabilium testimoniorum Dei, fuerit impostura.

In Numeris capite 14. addunt correctionem horrendam ex sua sapientia, uolunt nouum ducem eligere, à quo reducantur in Aegyptum. Postea utcumque repressi, uolunt pergere & præliari cum hostibus, cum quidem tunc Deus prohiberet. Ita sæpè humana sapientia peccat, quæ iubet Deus, non uult facere, & quærit alia, quæ prohibet. Ahas non uult parere uoci Esaiæ, in qua Deus promittit ei auxilium. Postea quærit impiorum regum auxilia, quæ sunt ipsi & regno perniciofa; Esaias dicit: In silentio & spe fortitudo uestra. Sed multi propter impatientiã & diffidentiam quærunt remedia iniusta. Tales correctiones sunt tentare Deum.

Hæc interpretatio congruit cum sententia, Matth: 4. Vbi cum Diabolus esset suasor, ut Christus omissis gradibus deice-

deſceret ſe de ſaſtigio templi per aerem,
 reſpondit Chriſtus: Non tentabis Do-
 minum Deum tuum. Perſpicuum eſt
 enim hoc uelle Chriſtum: Non ſunt fa-
 ciendæ correctiones ordinationis diuinæ
 humana curioſitate, ſed homo ſciens man-
 datum & ordinationem Dei, manere in-
 tra has metas reuerenter debet, & Deo
 gratias agere, & ei obedire. Vt cum ſci-
 amus mandatum & ordinationem Dei eſ-
 ſe, ut homo uitam cibo & potu foueat, ut
 in primo & ſecundo capite libri i. Moyſi
 ſcriptum eſt, faceret peccatum huius gene-
 ris, id eſt, tentaret Deum, ſi quis nollet
 uti cibo & potu.

Sic ſine ulla dubitatione peccant &
 tentant Deum, qui omiſſa diuina ordina-
 tione coniugij, querunt cœlibatum, et qui-
 dem fingunt, id opus eſſe excellentem cul-
 tum Dei.

Sic & in Actis cap: 15. inquit Petrus:
 Quid tentatis Deum, imponentes
 iugum ſuper ceruices diſcipulorum?
 Hic manifeſta eſt correctio. Sciunt ex Eu-
 angelio remitti peccata, & reconciliari ho-
 mines, reputari iuſtos, ſanctificari, & fieri
 hæredes uitæ æternæ propter filium Dei

GRA-

I. EPISTOLA AD

GRATIS, Fide, non propter Ceremonias Moyſi, ſciunt finem eſſe politiæ Moſaicæ, ſciunt promiſſionem Gratiaë pertinere ad Iſraelitas & ad gentes. Sciunt etiam nequaquam homini licere cultus inſtituere, ſicut ſcriptum eſt: Fruſtra colunt mandatis hominum. Quanquam autem hæc omnia norunt, tamen aliqui humana ſapientia uolunt ſtabilire & amplificare politiã Moſaicã, cogitant pulchrum eſſe, Eccleſias gentium imitari ſortem, eſſe ſimiles ritus, & hanc Pædagogiam eſſe honeſtiorẽ, ſicut ingenioli inter conuerſos ex Iudæis, & amantes patriam pro ſua imaginãtionẽ multa concinna argumenta excogitare poterant. Tales correptiones ortas à ſapientia humana contra ſapientiam Dei iam Eccleſiæ patefactam, nominat Petrus tentare Deum.

Sic tentat Deum is, qui audito Euangelio de remiſſione peccatorum gratuita propter Mediatorem, non uult acquieſcere, ſed currit in Eremum, excogitat monachatum, aut ſimilia opera. Tales correptiones prorsus ſunt tentare Deum.

Hæc exempla non obſcurè declarant hanc appellationem, tentare Deum, ac ſciendum

endum est, id peccatum esse non ignorantie lapsum, sed scientis, qui ἐκ προαίρεσως fiducia suæ sapientiæ, iusticiæ, aut uirium, discedit à mandato & ordinatione diuina, tanquam certans cum Deo sapientia aut uiribus proprijs, uidelicet, aut negans esse Deum, aut opera Dei, cum sit aliter conuictus, aut corrigens ordinationem Dei humanis consilijs. Negant Israelitæ, se à Deo eductos esse, & contradicunt manifestis testimonijs Dei propterea, quia non omnes euentus respondent ipsorum imaginationibus. Peccant igitur impatientia, quia Deo nolunt obedire, & deinde addunt nouum & atrocius peccatum, negant esse opus Dei, de quo conuicti erant certissimis miraculis, negant Moysen esse ducem à Deo constitutum, sed uociferantur eum esse impostorem.

Talia peccata sæpè accidunt priuatim & publicè, in cultibus, actionibus & doctrina.

De cultibus exempla manifesta sunt, Monachi relicta uia à Deo ordinata, fingunt sua uota meliores cultus esse, & mereri remissionem peccatorum, & esse perfectionem.

De

I. EPISTOLA AD

De actionibus uia ordinata est à Deo, ut Pastores rectè doceant Euangelium, nec quærant imperia, nec moueant bella prætextu ministerij Euangelici, sicut Romani Pontifices fecerunt & faciunt, & sicut Struthio & Monetarius ferebant nouas leges, & mouebant seditiones, ac somniabant se pulchrum statum uelle constiturere.

De doctrina curiositas omnibus temporibus habet exempla. Semper enim multi discedunt à Verbo Dei, & quærunt uel concinniores opiniones, uel argutiores, ut Samosatenus corrumpit dictum Iohannis: In principio erat Verbum. Monachi corruerunt dictum, Fide iustificamur, scilicet formata.

ἀπόλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτῆ.

TExtus in Numeris capite 14. inquit, Exploratores omnes præter Iosuum & Caleb subita nece coram populo diminutus interfectos esse, & consentaneum esse multos sediciosos alios simul extinctos esse. Hæc facta sunt per angelum, quem nominat ὀλοθρευτῆρ. Et sumptam esse appellationem

pellationem existimo ex 12. capite Exo-
di, ubi dicitur: Non sinet ingredi per-
cussorem **נִחַשׁ**, quo uerbo & in
historia de Sodomis textus utitur, & signi-
ficat propriè **ὄλοθρευτὴρ** perdentem & de-
lentem aliquid. Ideo & Ebreos undeci-
mo usus est eodem uerbo de angelo eunte
per Aegyptum.

Exequitur autem Deus pœnas etiam
per sanctos angelos, ut in historia de So-
domis manifestè dicitur:

ταῦτα ἔπειτα πάντα τύποι σωέσων ἐλείπον.

Cur inquit, Typi, cum hæ pœnæ non
fuerint figuræ, sed manifesta supplicia sce-
lerum? Item, Cur dicit, ipsis accidisse ut
Typos?

Respondeo: Vocabulum: Ipsis, non
est necesse referre ad Typos, sed ad uerbum:
Acciderunt. Hæ pœnæ obruerunt ipsos,
id est, inter ipsos hæc facta sunt.

Sed cur nominat Typos?

VEL generaliter dicit typos pro exem-
plis, uel quia omnes corporales pœ-
næ sunt typi, id est, signa æternarum pœ-
narum, quæ sequuntur, nisi fiat conuersio ad
Deum. Quia corporales pœnæ principa-

G liter